

ZAGREB: POLOŽAJ I ULOGA VOJSKE U DEMOKRATSKOM CIVILNOM DRUŠTVU – CIVILNO-VOJNI DIJALOG

Od 23. do 25. ožujka 2001. godine u Tomislavovom domu na Sljemenu u suorganizaciji Zaklade *Friedrich Ebert*, njemačke nevladine organizacije i hrvatske nevladine organizacije *Novo društvo*, održan je okrugli stol na temu *Položaj i uloga vojske u demokratskom civilnom društvu. Civilno-vojni dijalog*. Cilj ovoga okruglog stola bio je potaknuti otvoreni dijalog između predstavnika nevladinih organizacija i vojske. Takav dijalog zahtijeva bolje međusobno razumijevanje i postupno prilagođavanje vojske promijenjenim prilikama u društvu. Također, takav dijalog nužan je preduvjet uspostavljanja kvalitetnijih i boljih civilno-vojnih odnosa.

U skladu s namjerom, na skup su bili pozvani predstavnici nevladinih organizacija i državnih institucija, predstavnici civilne i vojne sfere – od aktivista Antiratne kampanje do aktivnih časnika OSRH. Okruglom stolu su prisustvovali i predstavnici njemačkih i mađarskih vojnih i civilnih institucija. Prenošanjem iskustava svojih država oni su nastojali pružiti (ali ne i nametnuti) primjer i, što je važnije, fokusirati diskusiju prema pravim pitanjima koja se u Hrvatskoj tek trebaju javno otvoriti i raspraviti.

Radni dio seminara otvorili su voditelj regionalnog ureda Zaklade *Friedrich Ebert* za Hrvatsku i BiH dr. Rüdiger Pintar i predsjednik *Novog društva*, i Ministar kulture RH, dr. Antun Vujić. U prvom su dijelu seminara na temu *Vojska i društvo*, izlagali umirovljeni general major Bundeswehra dr. Dietrich Genschel (*Uloga vojske u civilnom društvu*) i doministar Ministarstva obrane RH Zlatko Garelijić (*Uloga vojske u Republici Hrvatskoj*).

Drugi dio predavanja bavio se temom integracije vojske u civilnom društvu. U ovom dijelu izlagali su Peter Wolf, umirovljeni pravnik za vojna pitanja (*Pravni uvjeti i socijalna sigurnost u vojsci*), prof. dr. Božidar Javorović iz Centra za defendološka istraživanja (*Institucionalna kontrola nad oružanim snagama*), i prof. dr. Georgy Nogrady s odjela za ekonomiju obrane Sveučilišta u Budimpešti (*Uloga vojske u Mađarskoj prije i nakon 1989.*).

Treći, posljednji dio seminara – Unutarnja struktura vojske – održao se u nedjelju. Umirovljeni general major Ekkehard Richter (*Unutarnja struktura vojske i koncept "građanin u uniformi"*) svojim je predavanjem ukratko prikazao osnovna načela prema kojima je izgrađen Bundeswehr. To su načela "građanin u uniformi" (*Staatsbürger in Uniform*) i "unutarnje vođenje" (*Inneren Führung*). U težnji za stvaranjem što boljih odnosa unutar same vojske i između vojske i društva, formulirano je načelo "unutarnjeg vođenja" kojim se reguliraju navedeni

odnosi. Ciljevi unutarnjeg vođenja obuhvaćaju "unutrašnje uređenje oružanih snaga u skladu s načelima pravne države i ljudskog dostojanstva", "određenje etičkih normi, pravne i političke zasnovanosti zadaća i službe vojnika"... Ukratko, konceptom "unutarnjeg vođenja" želi se vojnicima omogućiti maksimum sloboda i prava, naravno, uz optimum vojne učinkovitosti. Vojnik je, u skladu s ovim načelom, "građanin u uniformi" što podrazumijeva da ga se tretira kao odgovornog suradnika, a ne kao "primaoca naredbi". To u praksi znači da je vojnicima u najvećoj mogućoj mjeri osigurana sloboda djelovanja tako da, na primjer, nakon što im pretpostavljeni izloži ciljeve i namjere nekog zadatka oni sami mogu odlučivati o pojedinostima njegova izvođenja. Također, izlazi se u susret njihovim osobnim potrebama i željama, omogućeno im je da aktivno sudjeluju u planiranju službe i donošenju odluka i zagarantirano im je pravo podnošenja žalbe protiv nadređenoga.

O odnosima *Civilnog društva i oružanih snaga* u Republici Hrvatskoj govorio je Tarik Kulenović s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. To je bilo ujedno i posljednje izlaganje nakon kojega je uslijedila vrlo gorljiva diskusija. Otvorila su se neka od važnih pitanja, rješenja kojih bi zahtijevala još mnogo ovakvih i sličnih okupljanja. Upravo u tom smislu usvojen je prijedlog da se tako što pokuša i realizirati. U ime Zaklade *Friedrich Ebert*, dr. R. Pintar je ponudio organizacijsku pomoć, a kad smo već kod toga – ne mogu a da ne spomenem sjajne simultane prevoditeljice i moderatora zbog kojih je sve savršeno funkcioniralo – organizacija ovoga okruglog stola zaslužila je svaku pohvalu.

Petra Rodik